

Een OOIEVAAR op mechanische vleugels

Door fr. Simon

Het begon — zoals gewoonlijk — met een telefoontje! Op 8 september, 's avonds om 9 uur: „Een ooievaar op de school in Best!”

Weliswaar een niet alledaagse melding!

„Wat daar nu mee moet gebeuren?“, vroeg de nerveuse stem van een voor mij onbekende. Mijn reactie was: „Stilletjes laten zitten! Hij zal morgen wel vertrekken!”.

Mogelijk irriteerde mijn koel en logisch oordeel. Er kwam nu een heel verhaal los. „De hele dag had de vogel daar al gezeten, precies op dezelfde plaats. Met lange stokken en touwen had men gepoogd hem te verjagen — met edelmoedige medewerking van de jeugd — maar hij wilde niet op de vleugels. Met kijkers had men geconstateerd, dat het dier in onderkomen positie verkeerde en tevens dat hij een ring droeg! Of het in deze omstandigheden niet effectiever was om hem van het dak te halen. Misschien was hij dan nog te redden. Maar hoe? Hij zat erg hoog. Of ik de brandweer niet in kon schakelen?”

Dat is inderdaad gebeurd!

Om 10 uur kreeg ik het telefonisch bericht: „De ooievaar is van het dak afgehaald. Met het licht van een zware schijnwerper op de vogel gericht, heeft men hem met dakladders van zijn hoge zitplaats gehaald. Wat er nu diende te gebeuren?”

Jammer genoeg kon ik die avond onmogelijk weg, zodat ik dat spectaculaire evenement niet kon meemaken, waar beslist het halve dorp bij betrokken is geweest, zij het alleen maar met goede raad.

Maar het betrof een ooievaar! Niet alleen moeten we daar erg zuinig op zijn, gezien de enorme terugslag, die onze ooievaarspopulatie dit jaar vertoont, maar een onoordeelkundige en onbevoegde handelwijze zou gemakkelijk tot moeilijkheden kunnen leiden op justitieel gebied.

Daarom meende ik goed te doen het Jachtdetachment te Boxtel in te scha-

kelen. Deze mobiele Rijkspolitie-groep is speciaal voor Vogel- en Jachtwet ingezet en in dit geval dus de geëigende instantie om handelend op te treden. Men was direct bereid om de situatie in Best op te gaan nemen, maar op dat moment was er geen enkele wagen binnen en men kon geen beraming maken, wanneer er een patrouille zou binnen komen.

Ik stelde me dus voor de volgende dag wel meer van het geval te horen. Zo ver kwam het niet!

Om 11 uur een telefoon uit Boxtel: „Er was een patrouille thuis gekomen. Ze reden nog naar Best!”

Blijkbaar vonden de mannen van het Jachtdetachment het ook een eigenaardige affaire, want ze kwamen tegen 12 uur nog bij mij aan met de ooievaar, die..... niets mankeerde. Voor zover ook ik op dat middernachtelijke uur kon vaststellen had het dier geen enkele afwijking, was helemaal niet mager of onderkomen en ook de veren en slagpennen hadden niets geleden! Er bleef ons uiteraard niets anders over dan de vogel voorlopig in een ruime voliëre onder te brengen. Vanzelfsprekend werd er over dit unieke en enigszins raadselachtig geval nog even nagekaart, maar onder deze omstandigheden durfde ik nog geen advies te geven omtrent de te volgen handelwijze.

De volgende morgen aan de voliërevijver maakte de vogel een volledig vitale indruk. Hij stond te schuieren, veren te schikken, vloog herhaaldelijk boven op een voedertafeltje, maar was kennelijk het meest ingenomen met de vijver, waar hij geregeld inwipte of hem afzocht naar voedsel. Ik kon daar vooralsnog niets anders ingooien dan enige brokken vlees, die hij wel enige malen opviste maar toch niet opat. Op korte termijn was er niet zo gemakkelijk aan zoetwatervis te komen en eerst 's middags bracht men enige kikkers.

De enige afwijking die ik aan het dier kon ontdekken, was het verlies van zijn natuurlijke schuwheid, althans gro-

tendeels. Tot op twee meter afstand kon ik hem benaderen, alvorens hij zich in de struiken terugtrok. Van deze omstandigheid is in die dagen rijkelijk gebruik gemaakt door pers- en amateur-fotografen en cineasten.

De vogel droeg een ring van de Vogelwarte Helgoland nr. 232990, waar ik inmiddels om gegevens gevraagd had. Maar ondertussen moest er een bevredigende oplossing komen voor deze ooievaar! Het meest voor de hand liggende was hem zo spoedig mogelijk in vrijheid te stellen. Maar zou hij dan binnen afzienbare tijd niet weer stranden? Zou hij het er dan zo fortuinlijk afbrengen? Daarbij zitten wij hier verraderlijk dicht bij de Belgische grens!

Bovendien meende ik met een uitgestoten of achtergebleven exemplaar te doen te hebben dat, zoals te doen gebruikelijk, rondzwervend zou trachten het winterhalfjaar door te komen, maar bij die poging zeer waarschijnlijk zou sneuvelen.

De andere mogelijkheid was hem die moeilijke tijd in quarantaine te houden, maar dan zou het gespecialiseerde menu van levende zoetwatervis of kikkers mij grote zorgen baren, als hij in gevangenschap al direct aan het eten zou willen gaan. Voor het voorjaar moesten we dan nóg riskeren of hij in staat zou zijn in de vrije natuur te handhaven.

Aan beide mogelijkheden zaten dus even grote risico's.

Daarom nam ik op 10 september contact op met de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels in Amsterdam. De heer Ko Zweeres kon mij reeds twee dagen later een oplossing bellen, want hij had de K.L.M. bereid gevonden om het dier met het lijntoestel op Johannesburg mee te nemen en het op een tussenhaven ergens in Afrika in vrijheid te stellen. De heer Zweeres bood zich aan om op de aangewezen datum het dier van Eindhoven naar Schiphol te brengen, omdat ik daar vanwege mijn werkzaamheden niet toe in staat was.

Zo vertrok de uiver op 14 september naar Afrika, niet op eigen, maar op mechanische vleugels!

Voorwaar, een exceptioneel voorrecht! Direct na deponering op 9 september had ik „Helgoland” om gegevens gevraagd. De reactie hierop kwam pas op 13 oktober. Deze bevestigde al grotendeels de enige afwijking die we aan het dier hadden kunnen ontdekken: een tekort aan natuurlijke schuwheid in de omgeving van de mens. Hij was namelijk op 6 juni 1960 geringd in de Zoologischen Garten te Münster. Meer gegevens gaf dit bericht niet, dat natuurlijk over Helgoland kwam; zelfs niet, of het hier een natuurlijk nestjong betrof. Vanzelfsprekend heb ik direct de directeur van de dierentuin om nadere inlichtingen gevraagd. Het antwoord kwam op 9 november. Dr Reichling berichtte, dat onze uiver dit zelfde jaar in de Westfälischen Zoologischen Garten geboren was in een nest op de grond, waarin nóg twee jongen opgroeiden, wat daar jaarlijks gebeurt. Daarmee is die opvallende betrouwbaarheid verklaard.

Twee van de drie jongen komen nog dagelijks in de tuin terug, maar nummer drie zit nu in Afrika!

Binnenkort hoopt Dr. Reichling met een publicatie uit te komen over de jonge ooievaars, die in zijn tuin groot gekomen zijn, zodat hij met onze terugmelding erg blij was.

Tot zover het experiment met de ooievaar, die met inachtneming van alle wettelijke bepalingen en instanties op zo'n exceptionele manier in Midden-Afrika beland is.

Op eigen wieden verder

Inmiddels mochten we uit Midden-Afrika bericht ontvangen, omtrent de verdere lotgevallen van de ooievaar. Om bepaalde redenen moesten de naam van de berichtgever en van het vliegveld worden weggelaten, doch het verhaal is te aardig, om het niet onverkort weer te geven:

Het dier kwam op 15 September hier aan en werd reeds dezelfde dag door de douane vrijgegeven. Doch de veeartsenijkundige dienst gaf geen toestemming het dier los te laten, daar zij bang waren, dat het ziektes zou overbrengen. Zij gaven opdracht het dier door te sturen naar Johannesburg. In ieder geval wilde de veearts het dier eerst onderzoeken.

Intussen had ik reeds voor water en wat kleine visjes gezorgd en de vogel uit zijn kistje bevrijd. Ik had hem met een lang touw aan één been

vastgebonden, zodat hij wat vrij kon rondlopen. De vogel raakte echter noch het water noch de visjes aan. Na enige uren heb ik hem weer in het kistje moeten doen.

Dit heb ik de volgende dag, dus op vrijdag, herhaald, ondertussen steeds maar in afwachting van de veearts. Ook op vrijdag heeft de vogel geen voedsel of water tot zich genomen. Ook zaterdag is de veearts niet komen opdagen, en daar ik vond, dat de vogel niet langer in het kistje kon verblijven, heb ik hem naar mijn huis gesmokkeld. Ik zal niet uitduiden, hoe ik dat gedaan heb, maar een ieder was ervan overtuigd, dat ik het dier met één van de U.N.O.-vliegtuigen, die naar Leopoldstad vliegen, had meegegeven. Ook de veearts, die eerst 's maandags verscheen, was tevreden met deze uitleg.

Thuisgekomen heb ik de *ooievaar* uit zijn kistje gehaald en op de voorgalerij neergezet, waar ik reeds een emmer water en weer visjes had geplaatst. Vanuit mijn kamer kon ik hem gadeslaan. Het duurde even alvorens het dier zijn vrijheid besepte en het bleef in zittende houding volharden. Na ongeveer 10 minuten richtte het zich op en stond wat wankel op zijn benen. Weer verstreken 10 minuten, waarna hij met zijn vleugels begon te klappen. Toen deed hij een paar stappen en begon van het water te drinken.

Hij moest van de visjes echter nog steeds niets hebben.

Na 30 minuten stapte hij trots mijn tuin in en liep zeer parmantig door het hek de straat op. Ik, — vanwege de hitte alleen gekleed in mijn zwembroekje; het was nl. 15.00 uur en $\pm 40^{\circ}$ C —, achter hem aan. Hij negeerde een toevallig passerende fietser volkomen, en wat mij het meest verbaasde was, dat ook de fietser, een neger, geen enkele reactie toonde bij het zien van deze toch vrij grote vogel zo midden op de weg, te meer daar men hier, met uitzondering van gieren, bijna geen vogels ziet. Ik vond het wel een beetje gevaarlijk, dat de vogel maar op de weg bleef lopen, temeer daar er vrij veel auto's passeren. Ik heb hem toen maar een beetje opgejaagd, hetgeen voor een aantal zwartjes dat aan de kant van de weg stond nogal een komisch gezicht moet zijn geweest: ik zo in mijn zwembroekje achter een vogel aanhollend.

Het gelukte mij de vogel aan de andere kant van de weg in de berm te jagen, waar hij rustig in het gras rondstapte, zo nu en dan iets van de grond oppikkend. Ik denk, dat hij kleine hagedisjes, die hier veel rondlopen, opat.

Het was intussen 16.00 uur 17 september geworden, toen de vogel opvloog, een cirkel maakte alsof hij de richting verkende, en toen Z.Z.W.-richting weg vloog.